

TACİKİSTAN ÜLKE PROFİLİ

Bu kitapçıkta
T.C.Ticaret Bakanlığı Dış Temsilcilikler ve
Uluslararası Etkinlikler Genel
Müdürlüğü'nden alınmış tır .

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET	6
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	9
5. TÜRKİYE ile TİCARET	10
EKLER:.....	12

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Tacikistan Cumhuriyeti
Başkenti	Duşanbe
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Hükümet Şekli	Başkanlık
Devlet (ve Hükümet) Başkanı	İmamali Rahman (1994)
Parlamento	Yüksek Meclis (iki kanatlıdır)
Resmi Dili	Tacikçe (Rusça da yaygın konuşulmaktadır)
Bağımsızlık Günü	9 Eylül 1991 (SSCB'den)
Yüzölçümü (kara)	141.380 km ² (Dünya Bankası)
Başlıca kalabalık şehirleri	Duşanbe, Khujand, Kulob
Ülke Nüfusu (2019)	9.321.018 (Dünya Bankası)
Başkent Nüfusu (2019)	893.826 (Dünya Bankası)
Nüfus yapısı	Tacik (%84), Özbek (%14), Rus (%1)
Para Birimi	Tacikistan Somonisi
Başlıca ekonomik kaynakları	Tarım (pamuk), madenler (alüminyum, altın, çinko, kurşun, bakır)
Üyesi olduğu başlıca uluslararası kuruluşlar	IMF, Dünya Bankası, ILO, FAO, WHO, WIPO, DTÖ (gözlemci)
Uluslararası Telefon Kodu	+992

Coğrafi Konum

Orta Asya ülkesi olan Tacikistan'ın kara komşuları kuzeyde Kırgızistan, doğusunda Çin, güneyinde Afganistan ve batısında Özbekistan'dır. Tacikistan toprakları Asya'nın dağlık iç kesimlerinde yer alır ve sahip olduğu toprağın %93'ü dağdır. Orta Asya bölgesinin en küçük ülkesidir. Denize çıkışı bulunmamaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Tacikistan, iki meclisli Başkanlık sistemi ile yönetilmektedir. Cumhurbaşkanı doğrudan halkoyu ile 7 yıl için seçilmektedir. Tacikistan Anayasası 6 Kasım 1994'te yürürlüğe girmiştir. Mevcut Anayasa 1994'ten itibaren yürürlüktedir. 1999 ve 2003 yılında değişiklikler yapılmıştır. Anayasada Tacikistan Cumhuriyeti demokratik, laik bir hukuk devleti olarak tanımlanmıştır.

Halkoyu ile seçilen Cumhurbaşkanı Yürütme erkinin başıdır. Görev süresi 7 yıldır. Ülke içinde ve dışında Tacikistan'ı temsil etme; Meclis-i Ali'nin onayı ile Bakanlık kurma ve lağvetme, Bakanlar Kurulunu atama veya görevden alma gibi yetkilere sahiptir. İkinci kez seçilmesi mümkündür. (<http://www.president.tj/en/taxonomy/term/5/28>)

Tacikistan Parlamentosu iki kanatlı (Temsilciler Meclisi ve Milli Meclis) bir yapıya sahiptir. Görev süreleri 5 yıldır. Alt kanat olan Temsilciler Meclisi 63, üst kanat Milli Meclis (Meclis-i Milli) ise 33 üyeden oluşmaktadır. Yasama yetkisi iki Meclisin birlikte toplanması ile oluşan Meclis-i Ali'ye aittir. Meclis-i Ali'de kanunlar oy çokluğu ile kabul edilmektedir. (<https://www.parlament.tj/en>)

En üst yargı organı Yüce Divan'dır. Diğer önemli yargı organları, Anayasa Mahkemesi ve İktisadi Yüce Divan'dır. Cumhurbaşkanı her üç mahkemenin üyelerini Parlamento'nun onayına sunarak 10 yıllık süreyle atamaktadır.

Tacikistan idari açıdan, biri otonom olmak üzere üç bölgeye ayrılmıştır. Başkent Duşanbe'den yönetilen ve 2001 yılında Khatlon (idare merkezi Kurgantepe) bölgesinin de dahil edildiği Merkez bölgesi, kuzeyde Sughd (idare merkezi Hocent, 13 şehir) bölgesi ve Dağlık-Badahşan Özerk Bölgesi (idare merkezi Horog, 7 şehir).

Nüfus ve İstihdam

Ülke nüfusu 2019 yılı itibarıyla 9,3 milyondur. Genç nüfusa sahiptir. Nüfusun %60'ı 15-64 yaş grubundadır. Kentleşme oranı düşük olup, %27'dir. En kalabalık şehri başkent Duşanbe'nin nüfusu 893.826'dır.

Aktif işgücü sayısı yaklaşık 2,5 milyon olup, bu kapsamdaki işsizlik oranı %11'dir. (Dünya Bankası)

Tacikler ülkedeki en kalabalık gruptur. Ayrıca, Özbekler ve Kırgızlar ile Rus kökenliler de nüfusun bir parçasıdır. Tacikçe, lisan olarak Farsça'ya yakındır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Tacikistan doğuda Çin, güneyde Afganistan, batı ve kuzeyde Özbekistan ve Kırgızistan'la çevrilidir. Tacikistan toprakları Asya'nın dağlık iç kesimlerinde yer alır ve sahip olduğu toprağın %93'ü dağdır. Toprakların yarısından fazlasının yüksekliği 3.000 metreden fazladır. Kuzeyde Tanrı Dağlarının batı uzantıları, orta kesimde aynı dağların güney uzantıları, güneydoğuda ise Pamir-Alay dağ silsilesinin buzullarla kaplı dorukları yer alır. Güneydeki dağlar arasında geniş vadiler bulunur.

Ülkedeki göller Pamir bölgesinde toplanmış olup sayıları çok azdır. Göllerin en büyüğü denizden 3.960 m yükseklikte yer alan Karakul Gölüdür. Dağlardan kaynak alan sular Sır Derya ve Amu Derya nehirlerinin kollarını meydana getirir. Amu Derya (Ceyhun), ülkenin güney sınırının büyük bölümünü çizmektedir. Diğer önemli akarsu, ülkenin orta kesiminden geçen Zerefşan Irmağıdır.

Tacikistan'da sert karasal iklim hüküm sürer. Vâdilerde Astropik bir iklim görülür. Yazlar çok sıcak ve kurak geçer. Yağış miktarı genelde düşüktür. Dağlık bölgelerde kışlar çok soğuk olup, sıcaklığın zaman zaman -46°C'ye düştüğü görülür. Dağlık bölgeler vâdilere nazaran daha az yağış alır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	Birim	2017	2018	2019	2020	2021*	2022*
GSYİH Büyüme (sabit fiyatlarla)	%	7,1	7,3	7,5	4,5	5	4,5
GSYİH (cari fiyatlarla)	milyar \$	7,1	7,5	8,1	7,9	7,8	8,3
Kişi Başı GSYİH	\$	801	826	873	844	810	844
Enflasyon (tüketici fiyatları ort)	%	7,3	3,8	7,7	8,5	7,9	6,5
Toplam Kamu Borcu/GSYİH	%	50	48	43	48	50	49
Toplam Tasarruf / GSYİH	%	27	16	18	17	21	21
Toplam Yatırım /GSYİH	%	25	21	21	20	24	23
Cari İşlemler Dengesi	milyon \$	159	-380	-185	-186	-170	-175
Cari İşlemler Dengesi/GSYİH	%	2,2	-5	-2,2	-2,3	-2,1	-2,1

Kaynak: IMF (2021 nisan)

*IMF tahmini

Dünya Bankasının düşük gelirli (low income) ülke grubu kapsamında yer alan Tacikistan, makroekonomik istikrarı sağlamak ve özel sektörün geliştirilmesi için gerekli altyapıyı oluşturmak için çalışmaktadır. Yoksulluğun azaltılması ve istihdamın geliştirilmesi Hükümetin başlıca hedefidir. Pazar ekonomisine geçiş, özelleştirme, anayasal reformlar gibi konularda gelişmeler sağlanmakta ve yatırım ortamı iyileştirilmektedir. Kalkınma stratejisi kapsamında diğer sektörler yanında altyapı ve enerji sektörünün de geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Altyapı yatırımları için uluslararası yardıma ihtiyaç duymaktadır. (Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanlığı: <https://www.medt.tj/en/>)

Son on yılda, Tacikistan yoksulluğu azaltma ve ekonomisini büyütme konusunda istikrarlı bir ilerleme kaydetmiştir. 2000-2018 yılları arasında yoksulluk oranı nüfusun %83'ünden %27,4'e düşerken, ekonomi yılda ortalama %7 oranında büyümüştür. Ancak, dışsal şoklara karşı savunmasız ekonomi, istihdam yaratma konusunda büyüyen nüfusa ayak uyduramamıştır. Özel sektörün ekonomideki rolü sınırlı kalmıştır, toplam yatırımlara katkısı %15 olmuştur. Kırsal alanlarda yoksulluk yüksektir. Kırsal bölgelerdeki nüfusun sadece %36'sı güvenli içme suyuna erişebilmektedir. Ulusal Kalkınma Stratejisi (NDS), 2030 yılına kadar yurtiçi gelirleri 3,5 katına çıkarmayı ve yoksulluğu %50 azaltmayı hedeflemektedir. (<https://www.medt.tj/en/strategy-and-programes/nds2030>) Bu hedefin, Tacikistan'ın mevcut büyüme modelini dönüştürmesi ve özel sektöre yatırım yapma, istihdam yaratma ve ekonomiye katkıda bulunma konusunda daha fazla fırsat verilmesi durumunda ulaşabileceği öngörülmektedir. COVID-19 salgını ve Tacikistan'ın sınırlarının komşularına kapanması 2020-21 dönemi ekonomisinin görünümünün bozulması açısından önemli riskler taşımaktadır. Büyük dış risklere ek olarak, yüksek maliyetli Rogun Hidroelektrik Baraj inşaatı da, bütçe gelirleri dikkate alındığında mali istikrarın bozulması ve sosyal harcamaların daha da kısılması açısından ciddi bir risk oluşturmaktadır. (Dünya Bankası <http://pubdocs.worldbank.org/en/417161587043463422/Tajikistan-Snapshot-Apr2020.pdf>)

Ayrıca, Tarım reformu ve sektörün finansmanı, bankacılık sektörünün güçlendirilmesine yönelik reformlar yapılması, ekonomide şeffaflık, özelleştirme, kara para aklamanın önlenmesi ile çalışma/iş ortamının iyileştirilmesi IMF programlarında gündeme getirilen tavsiyeler olmuştur.

Covid-19 salgınının da etkisiyle azalan kamu gelirleri nedeniyle bütçe ve cari işlemler dengesinin açık vermeye devam etmesi, kamu borçlarının yüksek seyretmesi IMF Heyetinin hazırladığı 29 Nisan 2020 tarihli Gözden Geçirme Raporunda belirtilen başlıca sorunlardır. (<https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2020/05/07/Republic-of-Tajikistan-Request-for-Disbursement-under-the-Rapid-Credit-Facility-Press-49397>)

Tacikistan'ın toplam döviz rezervi (altın dahil) 2019 yılında yaklaşık 1,5 milyar Dolardır. Öte yandan, dış borç stoku yaklaşık 6,6 milyar Dolar seviyesinde olup, %21'i kısa vadeli. Döviz rezervi, dış borcun yaklaşık %16'sını oluşturmaktadır.

Tacikistan, dış kaynak kapsamında IMF'nin yanısıra, Dünya Bankasının (IBRD, IDA) ve İslam Kalkınma Bankasının proje bazlı kredi/hibe fonlarından da yararlanmaktadır.

Ağırlıklı Rusya olmak üzere yurtdışında çalışan yaklaşık 1,5 milyon Tacikin ülkelerine gönderdikleri havale (remittances) tutarı 2019 yılında 2,3 milyar Dolar olup, milli gelirin yaklaşık %29'unu teşkil etmektedir. (Dünya Bankası) Rus ekonomisinin büyüme performansına bağlı olarak sözkonusu gelir de yükseliş göstermektedir.

Kişi başı milli gelirin (cari fiyatlarla) 827 Dolar olduğu ülkede, milli gelir (GSYİH) içinde tarım sektörünün payı %19, sanayinin %27'dir. İmalatın payı %11'dir. (Dünya Bankası 2018)

Dövizde dalgalı kur izlenmekte olup, serbest piyasada döviz alım satımı yapılmaktadır. (Tacikistan Merkez Bankası: <https://nbt.tj/en/>)

Dünya Bankasının "iş yapma kolaylığı" sıralamasında 2020 yılında 190 ülke içinde 106. sırada yer almıştır. (<https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/tajikistan>)

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

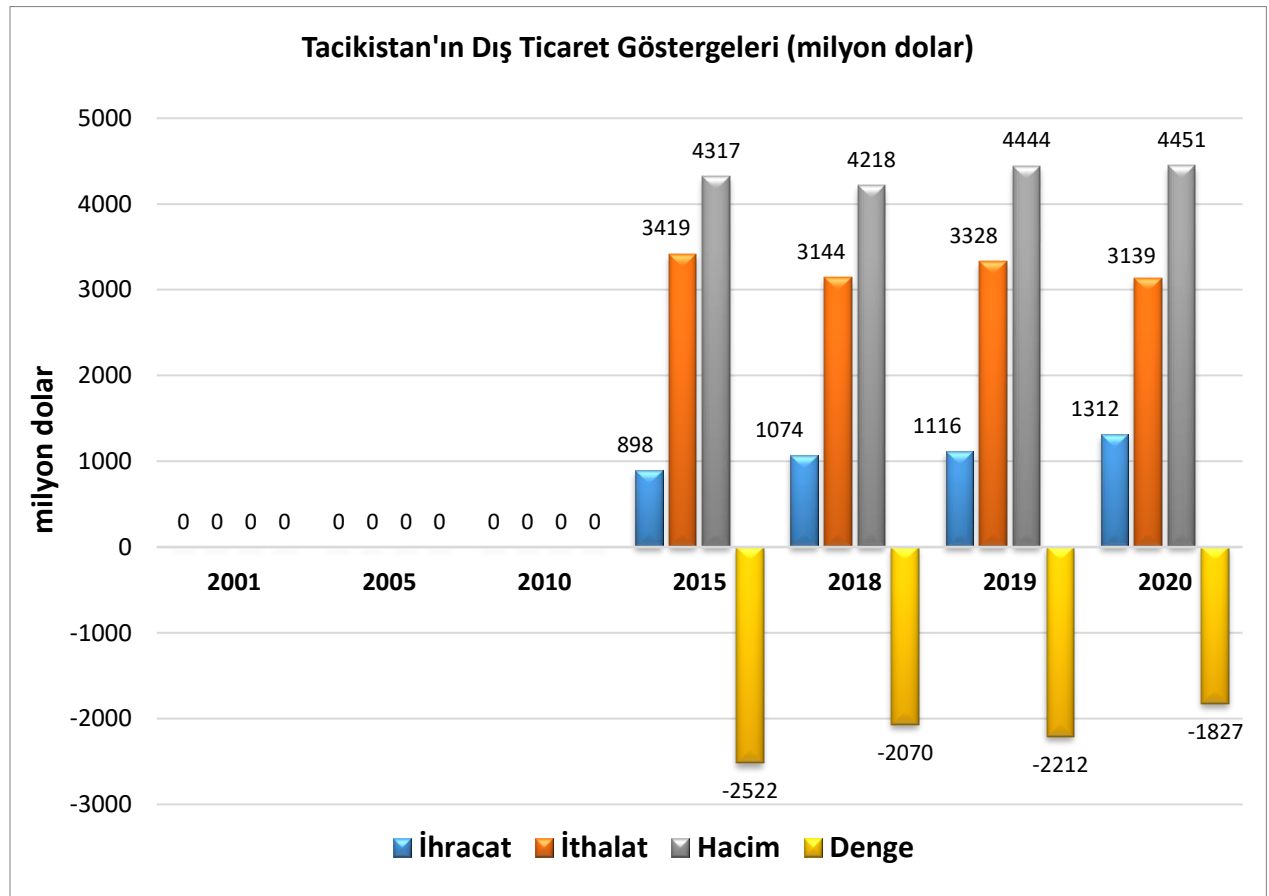
Tacikistan'ın dış ticaret mevzuatı liberal bir görünüm sergilemektedir. 2013 yılında Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olmuş ve gümrük mevzuatı ile kodlama sistemini DTÖ ile uyumlu hale getirmiŐtir.

Ülkede uygulanan gümrük vergileri %0 ila %30 arasında deęiŐmektedir.

Tacikistan'ın Bağımsız Devletler Topluluęu (Rusya, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Beyaz Rusya ve Ermenistan) ile serbest ticaret anlaşması bulunmaktadır.

Dış ticareti açık vermektedir. İhracatı 2014-2020 döneminde düzenli olarak artış göstermektedir. (Gümrük İdaresi: <https://customs.tj/>)

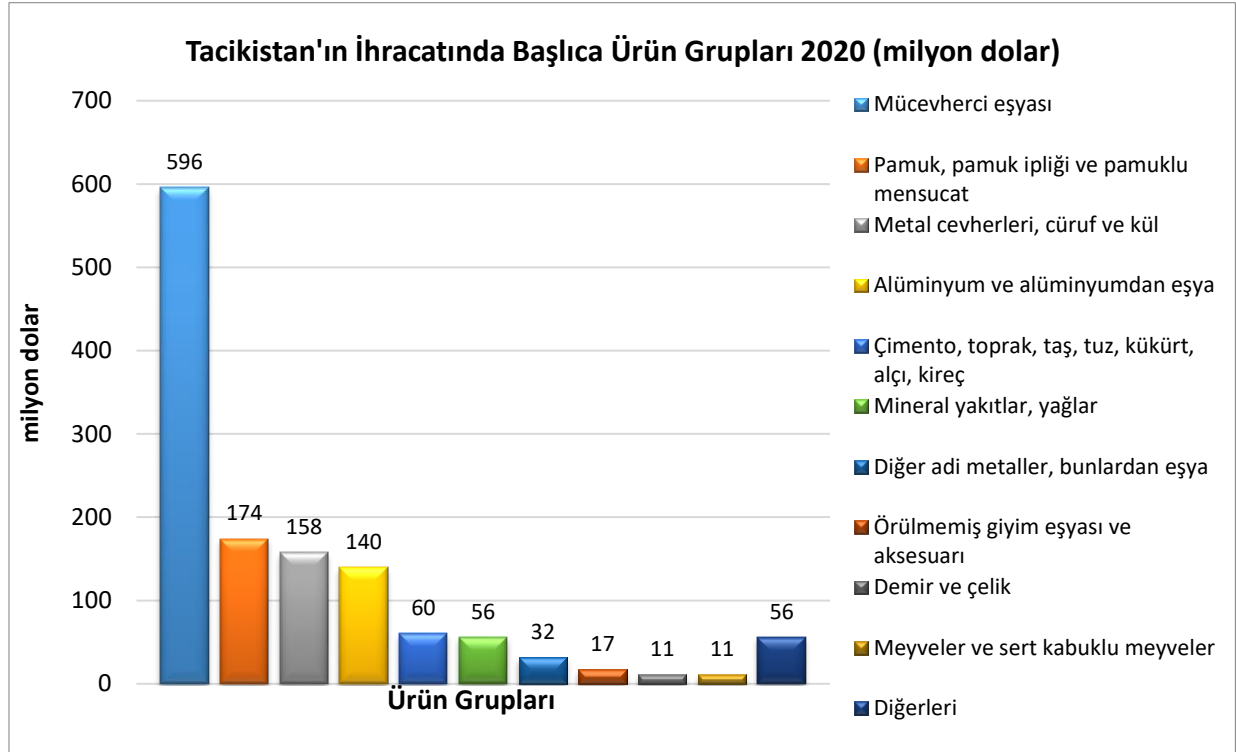
Dış ticareti

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan

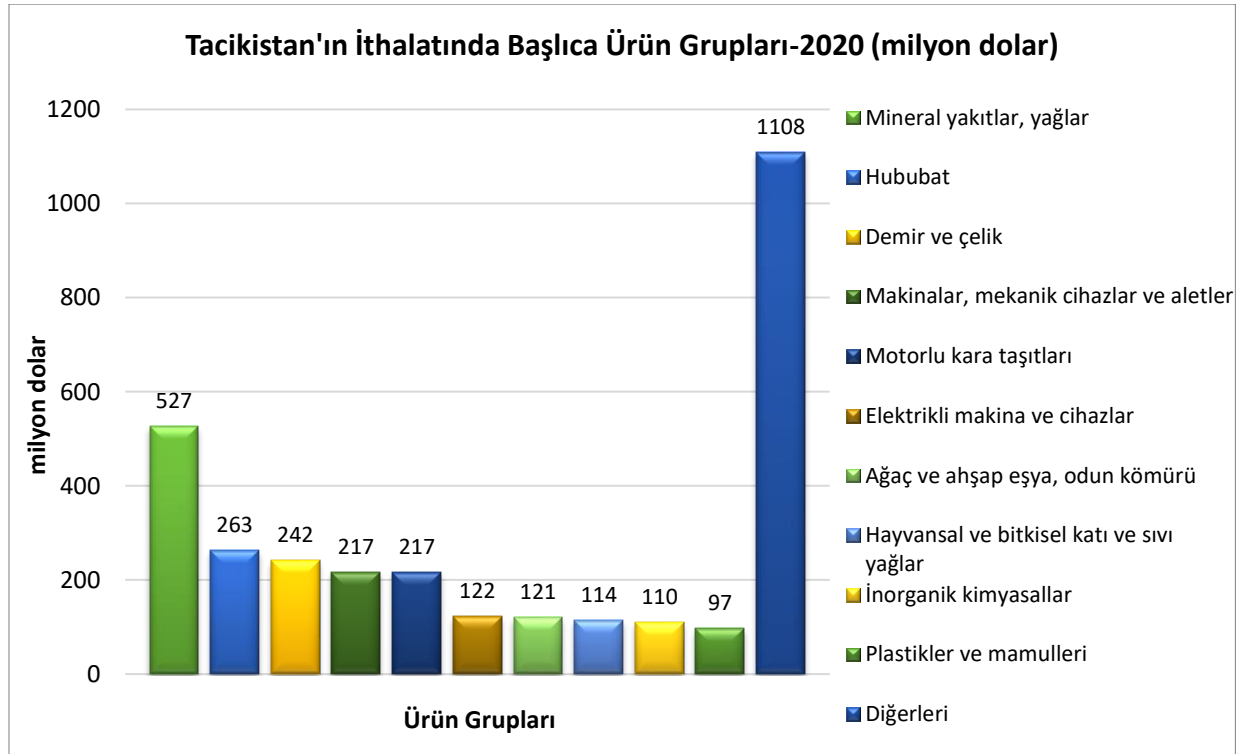
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticareti

İhracatı

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

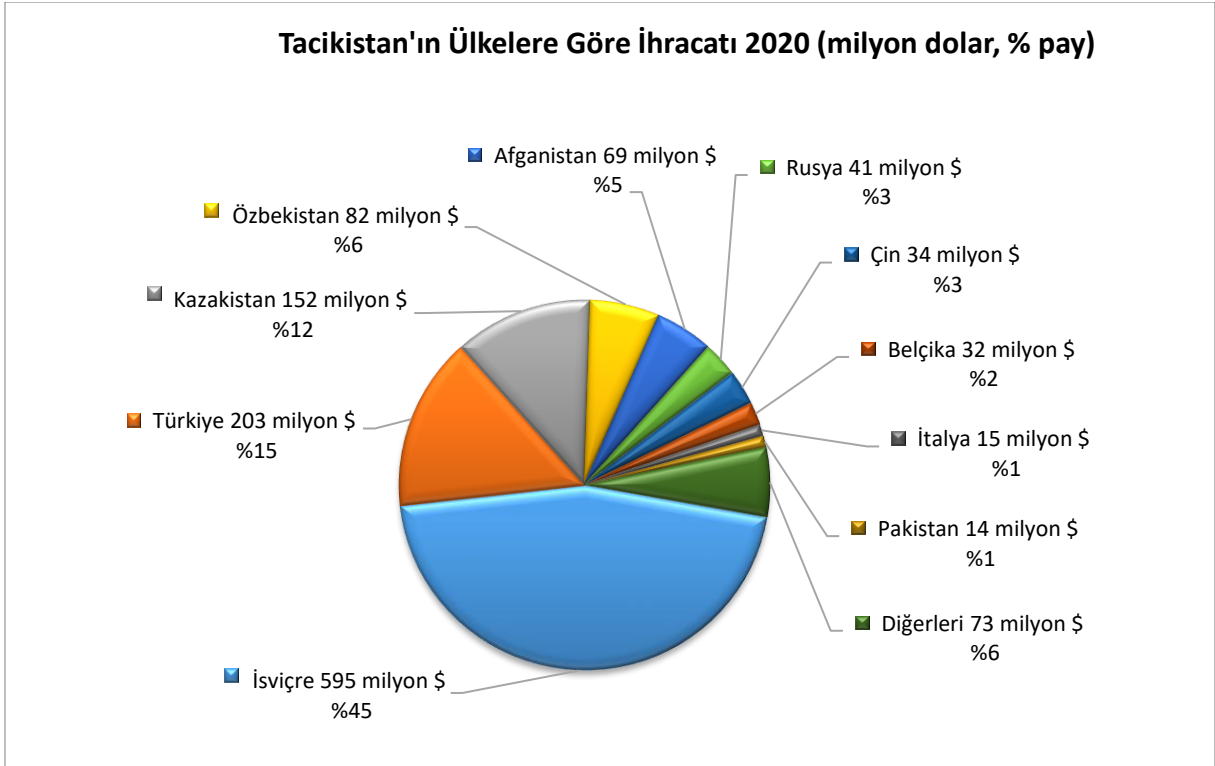
İthalatı

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

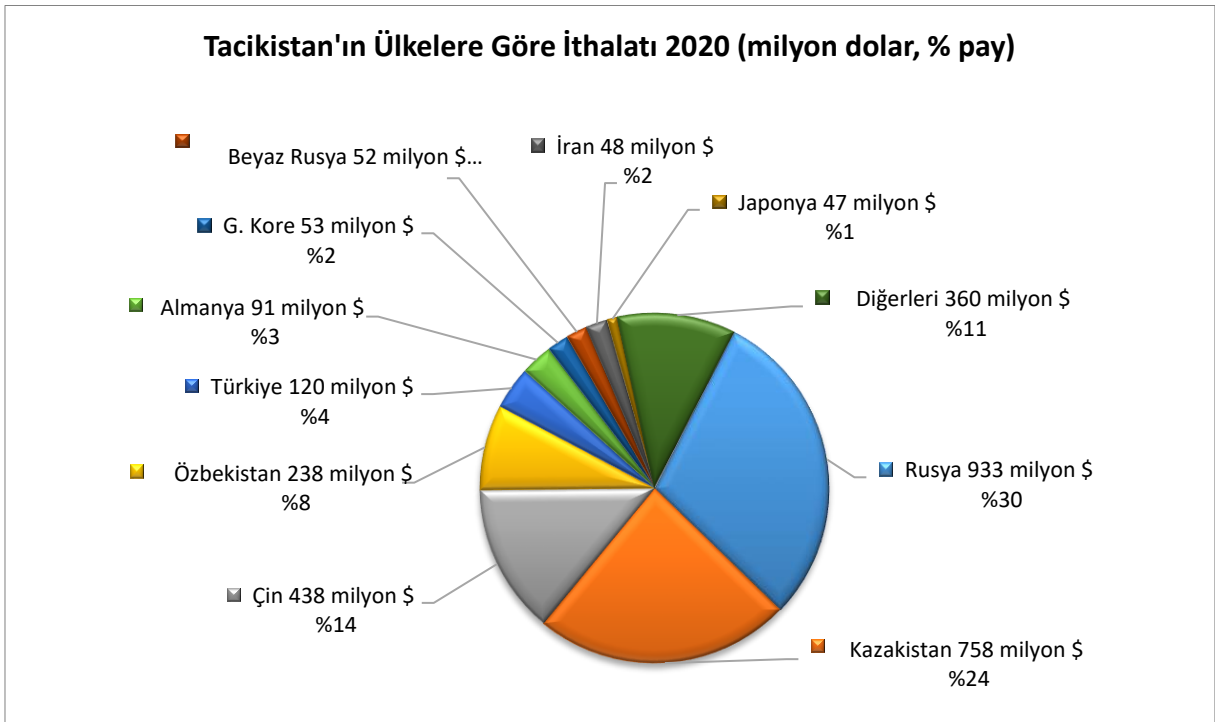
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracatı

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalatı

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Tacikistan kalkınma ve ekonomik büyüme için yabancı yatırıma ihtiyaç duyan bir ülkedir. Bu çerçevede 2007 yılında Yatırım Kanununu kabul etmiştir. Yetkili kurum Devlet Yatırımlar Komitesidir.

Yatırım için öncelikli sektörler; tarım (pamuk, besicilik), sanayi (gıda işleme, tekstil) ve madencilik (alüminyum, altın, kömür) ile turizmdir. (<https://investcom.tj/langeng.html>)

Yabancı yatırım ağırlıklı olarak Rusya ve Çin ile Kazakistan'dan gelmektedir.

Yabancı doğrudan yatırım tutarı, 2008 yılındaki en üst noktasının (486 milyon Dolar) altında seyretmektedir. 2015 yılında 454 milyon Dolara kadar yükselmişken 2019 yılında 213 milyon Dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. (Dünya Bankası)

Serbest Bölgeler

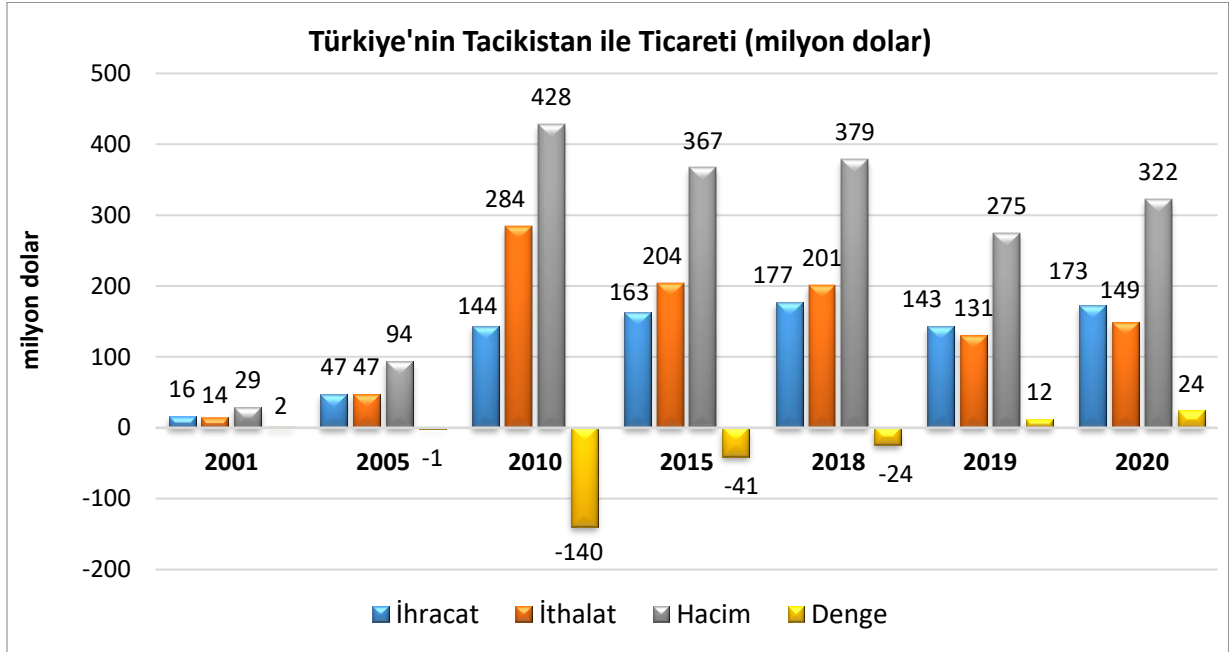
Tacikistan Cumhuriyeti, girişimciliğin, yerli ve yabancı yatırımcıların gelişimi için çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Yatırım çekmek için serbest ekonomik bölgeler kurulmuştur.

Halihazırda, Khatlon (2), Sughd (1) ve GBAO özerk bölgesinde (1)'da olmak üzere, ülkede 4 serbest bölge bulunmaktadır. (http://tajinvest.tj/ru/tajikistan/free_economy_zone/fez__ishkoshim/)

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

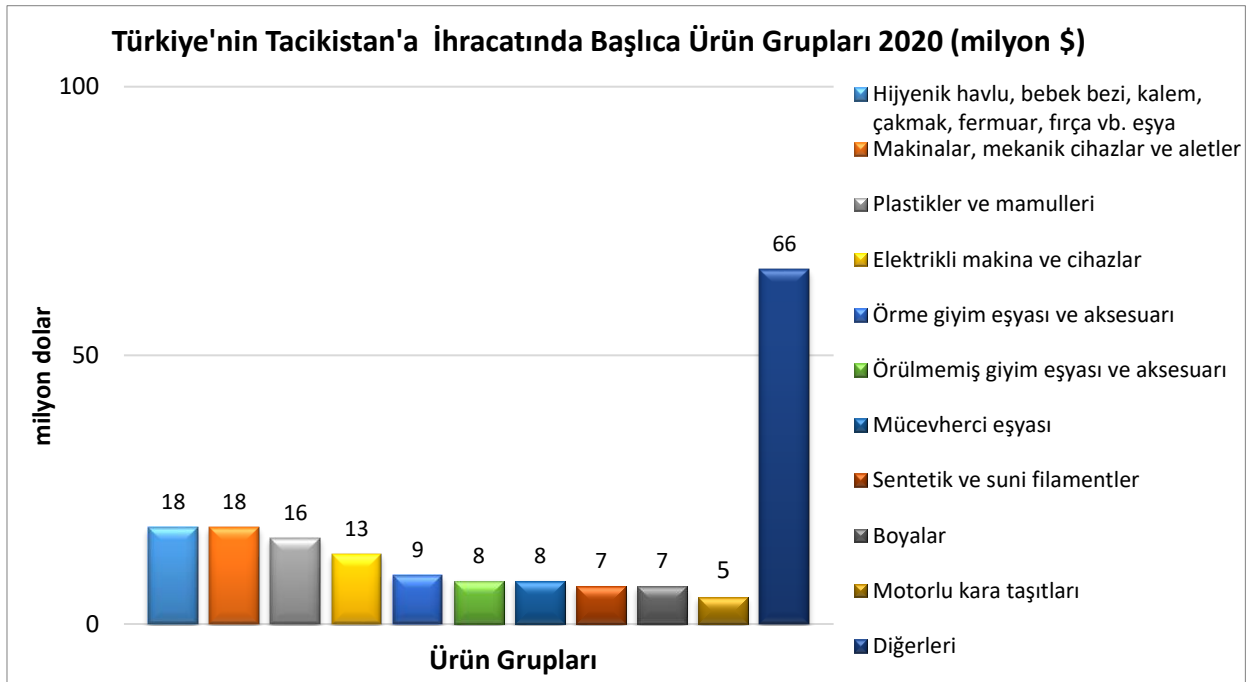
İki ülke arasında imzalanan başlıca anlaşmalar; Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (1993), Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (1996), Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasıdır (1996) .

İkili ticaret 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye lehine fazla vermiştir.

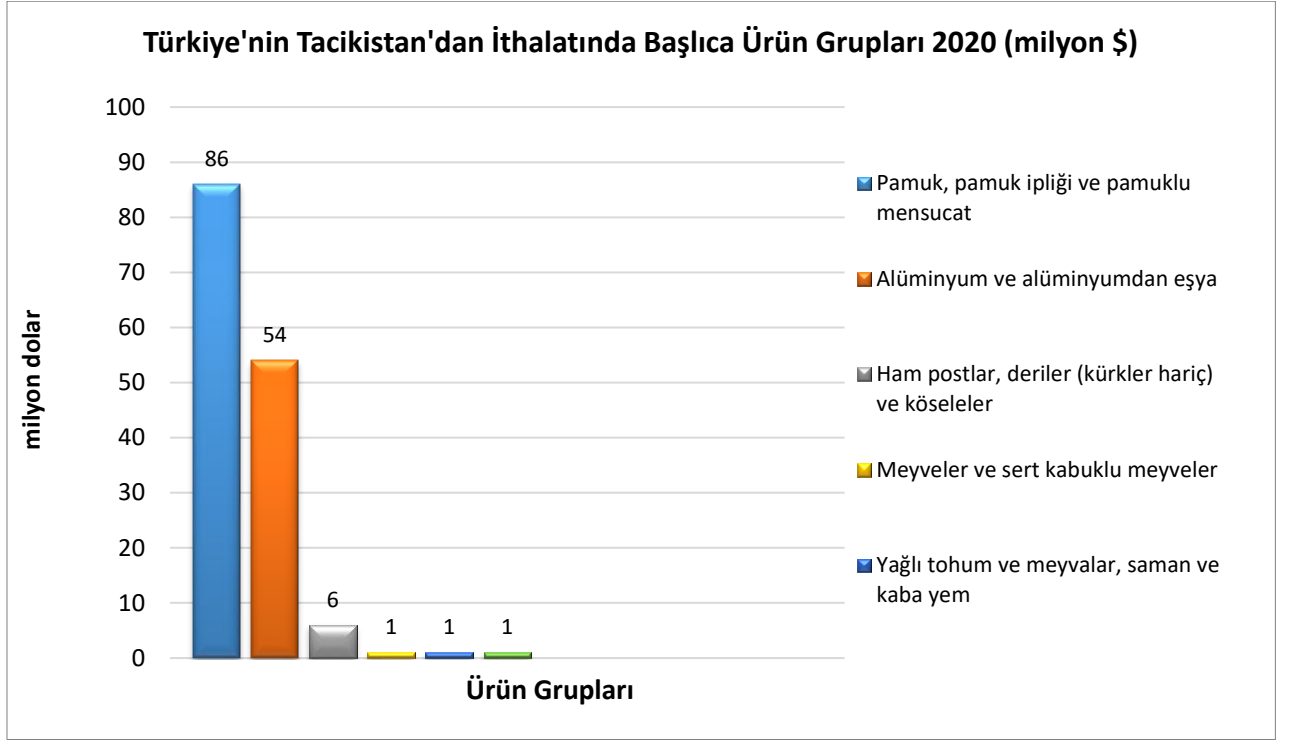
Kaynak: Trademap-directdata/Türkiye

Türkiye'nin Tacikistan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-directdata/Türkiye [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Tacikistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-directdata/Türkiye [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:**EK-1: Tacikistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)	Değişim (%, 2019-2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 073 858	1 115 850	1 311 879	100	17,6
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	223 877	593 973	45,3	165,3
2.	7601	İşlenmemiş alüminyum	199 452	175 177	136 489	10,4	-22,1
3.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	165 303	139 601	135 994	10,4	-2,6
4.	2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	119 230	117 521	77 956	5,9	-33,7
5.	2523	Çimento	65 371	68 055	59 916	4,6	-12
6.	2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	168 609	128 543	57 755	4,4	-55,1
7.	2716	Elektrik enerjisi	77 955	34 856	55 493	4,2	59,2
8.	5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	37 820	40 629	36 093	2,8	-11,2
9.	8110	Antimon ve antimonun eşya (döküntü ve hurdalar dahil)	26 669	23 045	32 400	2,5	40,6
10.	2617	Diğer metal cevherler ve konsantreleri	35 847	28 352	14 867	1,1	-47,6
11.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	16 998	11 121	10 998	0,8	-1,1
12.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	0	3 330	8 144	0,6	144,6
13.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	75 278	17 810	7 655	0,6	-57
14.	0703	Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanlımsı sebzeler (taze/soğutulmuş)	3 901	7 693	7 471	0,6	-2,9
15.	0813	Meyve (kurutulmuş) (0801, 0806'de kiler hariç)08. fasıldaki sert ve kabukluların karışımları	4 963	5 338	6 902	0,5	29,3

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan

EK-2: Tacikistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019-2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			3 144 346	3 327 744	3 139 016	100	-5,7
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	318 762	333 533	275 650	8,8	-17,4
2.	1001	Buğday ve mahlut	172 643	222 775	243 237	7,7	9,2
3.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	177 285	205 668	195 282	6,2	-5
4.	7214	İnşaat demiri	75 794	84 735	127 362	4,1	50,3
5.	8703	Otomobiller	124 847	149 101	116 071	3,7	-22,2
6.	2818	Suni korundum, alüminyum oksit ve alüminyum hidroksit	86 303	107 092	89 368	2,8	-16,6
7.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	58 642	77 341	79 593	2,5	2,9
8.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	62 613	61 788	67 598	2,2	9,4
9.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	56 496	72 633	57 118	1,8	-21,4
10.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	34 536	38 131	48 869	1,6	28,2
11.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	66 133	55 706	38 122	1,2	-31,6
12.	2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	39 212	35 368	37 475	1,2	6
13.	9022	X, alfa, beta veya gama ışınli cihazlar, X ışınli tüpler ve jeneratörler ve muayene için kullanılan diğer yardımcı cihaz	1 725	2 140	34 498	1,1	1512,1
14.	0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	42 632	42 952	31 812	1	-25,9
15.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	26 095	25 548	30 569	1	19,7

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan

EK-3: Tacikistan'ın Ükelere Göre İhracatı (1000 Dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019-2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 073 858	1 115 850	1 311 879	100	17,6
1.	İsviçre	1 640	225 127	595 115	45,4	164,3
2.	Türkiye	276 524	233 798	203 032	15,5	-13,2
3.	Kazakistan	299 974	218 379	152 214	11,6	-30,3
4.	Özbekistan	155 269	171 975	82 372	6,3	-52,1
5.	Afganistan	72 344	39 440	69 395	5,3	76
6.	Rusya	55 233	44 305	41 033	3,1	-7,4
7.	Çin	57 076	55 419	34 411	2,6	-37,9
8.	Belçika	2 278	20 955	32 118	2,4	53,3
9.	İtalya	17 063	11 247	15 409	1,2	37
10.	Pakistan	10 103	10 395	14 243	1,1	37
11.	Gürcistan	446	4 855	13 266	1	173,2
12.	Letonya	8 879	12 758	10 094	0,8	-20,9
13.	Kırgızistan	14 321	11 260	9 812	0,7	-12,9
14.	İran	35 146	18 135	9 356	0,7	-48,4
15.	İngiliz Virgin Adaları	4 934	6 811	6 723	0,5	-1,3

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan

EK-4: Tacikistan'ın Ülkelere Göre İthalatı (1000 Dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)	Değişim (%, 2019-2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		3 144 346	3 327 744	3 139 016	100	-5,7
1.	Rusya	967 937	1 009 128	932 593	29,7	-7,6
2.	Kazakistan	536 594	739 335	757 571	24,1	2,5
3.	Çin	594 154	605 468	438 392	14	-27,6
4.	Özbekistan	126 263	169 949	238 447	7,6	40,3
5.	Türkiye	124 915	143 477	119 617	3,8	-16,6
6.	Almanya	97 033	76 039	91 080	2,9	19,8
7.	G. Kore	27 550	33 889	53 463	1,7	57,8
8.	Beyaz Rusya	35 225	26 416	52 348	1,7	98,2
9.	İran	62 090	46 230	48 359	1,5	4,6
10.	Japonya	64 377	66 852	47 020	1,5	-29,7
11.	Hindistan	20 493	24 197	39 697	1,3	64,1
12.	ABD	42 310	44 372	38 045	1,2	-14,3
13.	Kırgızistan	48 488	41 442	27 115	0,9	-34,6
14.	Avusturya	2 918	2 546	26 754	0,9	950,8
15.	Ukrayna	36 979	37 629	26 556	0,8	-29,4

Kaynak: Trademap-directdata/Tacikistan

Ek-5: Türkiye'nin Tacikistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)	Değişim (%, 2019-2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			177 098	143 216	172 896	100	20,7
1.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	17 708	19 297	17 790	10,3	-7,8
2.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	3 652	5 091	7 510	4,3	47,5
3.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1 109	1 564	5 257	3	236,1
4.	5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	5 281	5 477	4 493	2,6	-18
5.	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	1 746	1 543	4 003	2,3	159,4
6.	3214	Macunlar, reçineli çimentolar ve boyacılıkta kullanılan dolgu ve sıvama maddeleri	3 635	2 558	3 813	2,2	49,1
7.	3916	Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	5 816	5 053	3 481	2	-31,1
8.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	1 933	2 857	3 407	2	19,3
9.	8426	Gemi vinçleri, diğer vinçler, hareketli kaldırma çerçeveleri, lastik tekerlekli taşıyıcılar ve vinçli yük arabaları	12	948	3 392	2	257,8
10.	8302	Adi metallere donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb için)	3 246	2 455	3 207	1,9	30,6
11.	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	1 960	2 385	2 734	1,6	14,6
12.	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	2 195	1 541	2 609	1,5	69,3
13.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	1 454	1 181	2 601	1,5	120,2
14.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1 177	489	2 587	1,5	429
15.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2 853	2 589	2 492	1,4	-3,7

Kaynak: Trademap-directdata/Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Tacikistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İİK 15)	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)	Değişim (%, 2019-2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			201 406	131 434	149 039	100	13,4
1.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	23 374	30 767	70 762	47,5	130
2.	7601	İşlenmemiş alüminyum	150 728	79 465	53 796	36,1	-32,3
3.	5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	21 781	15 221	15 374	10,3	1
4.	4104	Sığır (buffalo dahil) ve at cinsi hayvanların dabalıanmış veya crust (arakurutmalı) post ve derileri	4 723	5 159	5 500	3,7	6,6
5.	0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	0	0	1 266	0,8	0
6.	1212	Keçiboynuzu, deniz otları ve diğer algler, şeker pancarı, şeker kamışı vs.	41	0	1 207	0,8	0
7.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	470	722	0,5	53,6
8.	8457	Metal işlemeye mahsus işleme merkezleri, tek istasyonlu tezgahlar ve çok istasyonlu transfer tezgahları	0	0	220	0,1	0
9.	0813	Meyve (kurutulmuş) (0801, 0806'de kiler hariç)08. fasıldaki sert ve kabukluların karışımları	260	172	82	0,1	-52,3
10.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	0	17	46	0	170,6
11.	4403	Yuvarlak ağaçlar	0	0	42	0	0
12.	0511	Başka yerde belirtilmeyen hayvansal ürün ve (yenmeyen) cansız hayvan	0	0	20	0	0
13.	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	0	0	1	0	0
14.	0101	Canlı atlar, eşekler, katırlar ve bardolar	0	0	0	0	0
15.	0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	0	0	0	0	0

Kaynak: Trademap-directdata/Türkiye